Tekmeria

Vol 8 (2003)

Δύο ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν ἀρχαία
Μυγδονία

Β. ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ-ΔΕΣΠΟΤΙΔΟΥ

doi: [10.12681/tekmeria.191](https://doi.org/10.12681/tekmeria.191)

To cite this article:

ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ-ΔΕΣΠΟΤΙΔΟΥ Β. . (2003). Δύο ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν ἀρχαία Μυγδονία. *Tekmeria*, 8, 61–70.
<https://doi.org/10.12681/tekmeria.191>

ΔΥΟ ΕΠΙΤΥΜΒΙΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΓΔΟΝΙΑ

Στήν παρούσα εργασία δημοσιεύονται δύο επιτύμβιες επιγραφές που προέρχονται από δύο περιοχές του δυτικού τμήματος της αρχαίας Μυγδονίας. Η πρώτη ανακαλύφθηκε πρόσφατα στη Νέα Φιλαδέλφεια και η δεύτερη, που παραδόθηκε πριν αρκετά χρόνια στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, βρέθηκε στον Άγιο Αθανάσιο.

I

Τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα από το 1995 μέχρι το 2001 διενεργήθηκε στη Νέα Φιλαδέλφεια του νομού Θεσσαλονίκης έντατική ανασκαφική έρευνα με άφορη την κατασκευή νέου τμήματος της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης-Άλεξανδρούπολης στο Γαλλικό ποταμό¹. Κατά την ανασκαφή αυτή ήρθαν στο φως οικιστικά κατάλοιπα και νεκροταφεία, που ανήκουν σε διάφορες χρονικές περιόδους. Ανάμεσα στις αρχαιότητες που ανασκάφηκαν είναι και ένα τμήμα του νεκροταφείου των αρχαϊκών, κλασικών και πρώιμων ελληνιστικών χρόνων, το οποίο ανήκει στον οικισμό που είχε εγκαθιδρυθεί στην παρακείμενη του νεκροταφείου «Τράπεζα»².

Στα εύρηματα του νεκροταφείου αυτού συγκαταλέγεται και μια επιτύμβια στήλη που βρέθηκε κατά την ανασκαφική περίοδο του 1997, και η οποία είχε χρησιμοποιηθεί σε δεύτερη χρήση ως τμήμα του τοιχώματος του τάφου. Συγκεκριμένα αποτελούσε μια από τις δύο πλάκες που απάρτιζαν το βόρειο τοίχωμα του κιβωτιόσχημου, γυναικείου πιθανόν, τάφου αρ. 165 και είχε τοποθετηθεί πλαγιαστά με την ενεπίγραφη πλευρά της στην εξωτερική πλευρά του κιβωτίου. Θα πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι η επιτύμβια αυτή στήλη είναι η μοναδική ενεπίγραφη πλάκα που βρέθηκε όχι μόνο στο νεκροταφείο, του οποίου έχουν

1. Για συνοπτική παρουσίαση της ανασκαφής βλ. Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, *ΑΕΜΘ* 9 (1995) 311 κέ., *BCH* 122 (1998) 861 κέ., *ΑΕΜΘ* 12 (1998) 259 κέ. Βλ. ακόμη Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, *ΑΔ* 50 (1995) Χρον. Β2, 470 κέ., *ΑΔ* 51 (1996) Χρον. Β2, 443 κέ., και τα πρακτικά των υπό έκδοση *ΑΔ* 52 (1997) Χρον., 53 (1998) Χρον., 54 (1999) Χρον.

2. Για την Τράπεζα της Νέας Φιλαδέλφειας βλ. L. Rey, *BCH* 41-43 (1917-1919) 64 κέ.

άνασκαφεί πάνω από 170 τάφοι, αλλά και σ' ολόκληρη την ανασκαφική έρευνα στη Νέα Φιλαδέλφεια.

Η επιτύμβια στήλη που φυλάσσεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης και φέρει τον αριθμό Εύρετηρίου 20393, είναι από ντόπιο γκρίζο σκληρό λίθο. Είναι συγκολλημένη από δύο κομμάτια και έχει τις εξής διαστάσεις: Ύψος: 0,65 μ. Πλάτος: 0,30-0,35 μ. Πάχος: 0,15 μ. Η πρόσθια όψη της στο μεγαλύτερο μέρος είναι άδρα δουλεμένη με βελόνι. Μόνο το κάτω μέρος της είναι σχετικά λείο. Η πίσω όψη της είναι επίσης άδρα δουλεμένη και σχετικά λεία. Με πρόχειρη επεξεργασία έχουν λαξευτεί και οι άκμές των γωνιών της πλάκας που δεν είναι ευθύγραμμες, ενώ χωρίς καθόλου επεξεργασία φαίνεται ότι αφέθηκαν οι πλαϊνές όψεις της στήλης. Η επιγραφή βρίσκεται στο πάνω μέρος της κύριας όψης, ενώ το κάτω μέρος της στήλης προοριζόταν για τη στερέωσή της στο έδαφος.

Η επιγραφή είναι κάπως αδέξια γραμμένη. Γίνεται προσπάθεια από το χαρακτήρα να τηρηθεί ή στοιχηδόν διάταξη των γραμμάτων, ή όποια όμως δεν επιτυγχάνεται στα τελευταία γράμματα των στίχων. Το ύψος των γραμμάτων κυμαίνεται από 4 έως 7 εκ. και τα διάστιχα 1,5-2 εκ. (Εικ. 1-2).

Ἡγήσιπ<π>-
ος Ἐπικ-
έροδους

Στο όνομα Ἡγήσιππος ο χαρακτήρας ξέχασε το δεύτερο Π, το οποίο πρόσθεσε εκ των υστέρων στο διάστιχο. Σχετικά με τη μορφή των γραμμάτων παρατηρούμε τα εξής: το *ἦ*τα έχει ευθύγραμμη την οριζόντια κεραία· το *σῆ*γμα έχει λοξές τις εξωτερικές κεραίες. Στο *πῖ* ή δεξιά κάθετη κεραία είναι βραχύτερη από την αριστερή. Το *ομικρον* είναι σχετικά μεγάλο, σχεδόν ισοϋψές με το *δέλτα*. Οι κεραίες του *κάπα* είναι συμμετρικές.

Τα γράμματα της επιγραφής οδηγούν σε μία χρονολόγηση στα μέσα ή στο τρίτο τέταρτο του 4ου αι. π.Χ. Ἀνάλογο τύπο γραφής βρίσκουμε στη Μακεδονία σε ψηφίσματα και ώνές των μέσων του 4ου αι. π.Χ.³. Με τη

3. Παραπλήσια γράμματα βρίσκουμε π.χ. στην επιγραφή με τη συνθήκη συμμαχίας του Φιλίππου Β' με τους Χαλκιδείς, βλ. D. M. Robinson, «Inscriptions from Olynthus», *TAPhA* 65 (1934) 103 κέ. και την ώνή από την Ἀθυτο, βλ. B. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, «Ὡνή από την Ἀθυτο», στο: Α' Πανελλήνιο Συνέδριο Ἐπιγραφικῆς, Θεσσαλονίκη 22-23 Ὀκτ. 1999, Θεσσαλονίκη 2001, 79 κέ.

χρονολόγηση αυτή συμφωνούν και τα ανασκαφικά δεδομένα, για τα όποια πρέπει να παρατηρήσουμε τα εξής:

α) Ο τάφος 165 στον οποίο χρησιμοποιήθηκε ή ενεπίγραφη πλάκα σε δεύτερη χρήση ως τοίχωμα, δεν περιείχε χρονολογημένα ευρήματα⁴. Ωστόσο, όρισμένα στοιχεία μᾶς επιτρέπουν να προσδιορίσουμε το χρονολογικό πλαίσιο της κατασκευής του. Θά πρέπει να θεωρήσουμε βέβαιο ότι είναι μεταγενέστερος από το δεύτερο τέταρτο του 4ου αἰ. (terminus post quem), επειδή κάτω από αυτόν βρίσκεται άλλος τάφος (ἀρ. 176) που χρονολογείται από τα κτερίσματα στα χρόνια αυτά⁵. Συνεπώς ο τάφος 165 κατασκευάστηκε ἀφού λησμονήθηκε ή θέση του παλαιότερου τάφου 176.

β) Οἱ νεώτεροι τάφοι στο τμήμα του νεκροταφείου που βρέθηκε ή επιγραφή χρονολογούνται το ἀργότερο στο τελευταίο τέταρτο του 4ου αἰ. π.Χ. Ἡ χρονολόγηση αυτή στηρίζεται κυρίως στην κεραμική και στα νομίσματα που βρέθηκαν μέσα σ' αὐτούς. Συνεπώς, καὶ ὁ τάφος 165 μπορεί να χρονολογηθεῖ στην ἴδια περίοδο, τὸ πιθανότερο δηλαδή στο τελευταίο τέταρτο του 4ου αἰ. π.Χ. (terminus ante quem).

γ) Θά πρέπει να ὑποθέσουμε ὅτι κάποια χρονική ἀπόσταση, τουλάχιστον μιὰ εἰκοσαετία, μεσολαβεῖ ἀνάμεσα στην πρώτη χρήση τῆς επιγραφῆς ὡς επιτύμβιο μνημεῖο καὶ στὴ δεύτερη ὡς τοίχωμα ἑνὸς μεταγενέστερου τάφου. Συνεπώς ἡ επιγραφή μπορεί ἀπὸ τὰ ανασκαφικά δεδομένα να χρονολογηθεῖ στὰ μέσα ἢ στὶς ἀρχές τοῦ γ' τετάρτου τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Τὰ πρόσωπα τῆς επιγραφῆς δὲν εἶναι γνωστά ἀπὸ ἄλλες πηγές. Τὸ ὄνομα Ἡγήσιππος, στὸ ὁποῖο τὸ συνθετικὸ -ιππος τὸ σχετίζει ἔμμεσα μὲ τὴν ἀριστοκρατικὴ τάξη τῶν ἱππέων⁶, εἶναι ἓνα πανελλήνιο ὄνομα⁷ πὺ ἀπαντᾷ στὴ

4. Ἡ νεκρὴ (:) φοροῦσε μόνον ἓνα χάλκινο ψέλιο, τὸ ὁποῖο εἶναι δύσκολο νὰ χρονολογηθεῖ μὲ ἀκρίβεια.

5. Στὸ τάφο αὐτὸ ἔχουν βρεθεῖ: α) ἓνα νόμισμα Ἀμύντα Γ' (393-370/69 π.Χ.): γιὰ παρόμοιο νόμισμα βλ. π.χ. H. Gaebler, *Die Antiken Münzen von Makedonia und Paionia* III.2, 1935, ἀρ. 7, πίν. 30, καὶ β) ἓνας μελαμψαφῆς σκύφος: γιὰ παρόμοιο παράδειγμα βλ. π.χ. B. A. Sparkes-L. Talcott, *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th centuries B.C., The Athenian Agora* XII, 1970, 260, ἀρ. 350, πίν. 16.

6. L. Dubois, «Hippolytos and Lysippos», στὸ: S. Hornblower-E. Matthews (ἐκδ.), *Greek Personal Names. Their Value as Evidence*, Ὁξφόρδη 2000, 41 κέ. καὶ κυρίως 45.

7. LGPN I-IIIb s.v. 21 παραδείγματα προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἐνῶ τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ ἀρκετὰ συχνά (συνολικά 22 παραδείγματα) στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, Ἀμοργό, Χίο, Εὔβοια, Θάσο, στὴ Βοιωτία, στὴ Φωκίδα καὶ στὴ Θεσσαλία.

Μακεδονία ήδη από τις αρχές του 4ου αϊ. π.Χ.⁸. Τò ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ νεκροῦ Ἐπικέρδης ἀπαντᾷ στήν Ἀθήνα στόν 4ο αϊ. π.Χ.⁹, ἐνῶ ἕνας Ἐπικέρδης ἀπό τήν Κυρήνη τιμήθηκε ἀπό τοὺς Ἀθηναίους γιά τή βοήθεια πού τοὺς πρόσφερε κατά τή διάρκεια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου¹⁰. Ὡς πρὸς τήν ἐθνικότητα τοῦ νεκροῦ θὰ πρέπει νά ἐπισημάνουμε ὅτι ἡ ἔλλειψη ἀναφορᾶς ἐθνικοῦ πιθανόν δηλώνει ὅτι ὁ νεκρὸς δέν ἦταν ἔμπορος, ἀποικὸς ἢ ξένος, ἀλλὰ ντόπιος στήν περιοχή τῆς Νέας Φιλαδέλφειας.

II

Τὸ 1972 βρέθηκε στόν Ἅγιο Ἀθανάσιο τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης μιὰ ἀκόμα ἐνεπίγραφη στήλη. Ὅπως ἀναφέρεται στό εὑρετήριο τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Θεσσαλονίκης, στό ὁποῖο καταγράφηκε τὸ μνημεῖο μὲ τὸν ἀριθμὸ 11453, προέρχεται ἀπὸ τὸ κτῆμα Παπαγεωργίου. Περισσότερα στοιχεῖα προέλευσης δέν ἀναφέρονται· ἔτσι δέν εἶναι δυνατόν νά προσδιορίσουμε ἐπακριβῶς τήν περιοχή εὑρεσης τῆς στήλης. Ὡστόσο, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο πού ἐκτείνεται στήν ἀγροτική περιοχή τῆς σύγχρονης κωμόπολης¹¹.

8. Ἐνας Μνησαγόρας Ἡγήσιππου ἀναφέρεται σὲ ἐπιτύμβια στήλη τῶν ἀρχῶν τοῦ 4ου αϊ. π.Χ. ἀπὸ τήν Ἀργίλο· βλ. Μ. Β. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions under the Kings, I. A Historical and Epigraphic Study*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 22, Ἀθήνα 1996 192 σημ. 9 (στό ἐξῆς: Hatzopoulos, *Institutions*). Ἐνας Ἡγήσιππος Νικοξένους εἶναι ἱερέας τῶν Καλινδοίων τὸ 330/29 π.Χ. Ἐνας Ἡγήσιππος, ἱστορικός τοῦ β' μισοῦ τοῦ 4ου αϊ. π.Χ. πού ἔγραψε *Παλληνιακά*, κατάγεται ἀπὸ τὴ Μυκήβερνα. Βλ. Α. Tataki, *Macedonians Abroad. A Contribution to the Prosopography of Ancient Macedonia*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 26, Ἀθήνα 1998, 119. Βλ. ἀκόμη καὶ Μ. Hatzopoulos, «“L” histoire par les noms” in Macedonia», στό: S. Hornblower-E. Matthews (ἐκδ.), *Greek Personal Names. Their Value as Evidence*, Ὁξφόρδη 2000, 105.

9. *LGPN* II s.v., *IG* II² 11043.

10. *RE* s.v., *IG* I³ 125 στ. 1,6.

11. Γιά τὸ νεκροταφεῖο βλ. Φ. Πέτσας, *Μακεδονικά* 9 (1969) 167 κέ., *Μακεδονικά* 15 (1975) 174 κέ. καὶ *ΑΔ* 22 (1967) 399 κέ., Μ. Τσιμπίδου-Αὐλωνίτη, *ΑΕΜΘ* 6 (1992) 369 κέ., *ΑΕΜΘ* 7 (1993) 251 κέ., *ΑΕΜΘ* 8 (1994) 231 κέ., *ΑΕΜΘ* 9 (1995) 301 κέ., καὶ *ΑΕΜΘ* 10Α (1996) 427 κέ. Ὁ οἰκισμὸς μὲ τὸν ὁποῖο σχετίζεται τὸ νεκροταφεῖο αὐτὸ ἐντοπίζεται στὴ γνωστὴ τούμπα Τόψιν τοῦ Δημοτικοῦ διαμερίσματος Γέφυρας. Βλ. Μ. Τσιμπίδου-Αὐλωνίτου, *ΑΕΜΘ* 6 (1992) 369. Ἡ θέση αὐτὴ ταυτίζεται πιθανόν μὲ τὴν ἀρχαία Χαλάστρα. Βλ. Μ. Τιβέριος, *Εγνατία* 3 (1991-1992) 219 κέ. καὶ Τσιμπίδου, ὁ.π., 376.

Τὸ μνημεῖο, ἀπὸ χονδρόκοκκο μάρμαρο, εἶναι σπασμένο σὲ μερικά κομμάτια καὶ συγκολλημένο¹². Μικρὲς ἀποκρούσεις παρατηροῦνται ἀκόμη στὶς ἀκμὲς τῶν γωνιῶν του. Διαστάσεις: Ὑψος: 1,07 μ. Πλάτος: 0,315 μ. (πάνω)-0,35 μ. (κάτω). Πάχος: 0,065 μ. (πάνω)-0,09 μ. (κάτω). Ἡ μπροστινὴ ὄψη εἶναι σχετικὰ λεία, ἐνῶ ἀπὸ τὰ σημάδια φαίνεται ὅτι ἔχει δουλευτεῖ μὲ ντισιλίδικο. Τὸ κάτω μέρος της, ποὺ προοριζόταν νὰ στερεωθεῖ στὸ ἔδαφος, εἶναι χονδροδουλεμένο σὲ ὕψος 0,105 -0,11 μ. Ἡ πίσω ὄψη εἶναι χονδροδουλεμένη μὲ βελόνι. Ὁ κορμὸς τῆς στήλης παρουσιάζει ἐλαφρὰ μείωση πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ ἐπιστέφεται ἀπὸ ἓνα ἀπλὸ ἀέτωμα, πλάτους: 0,36 μ., ὕψους: 0,155 μ., πάχους: 0,07 μ., τὸ ὁποῖο στὶς τρεῖς γωνίες του φέρει ἀνθήμια. Τόσο τὸ ἀέτωμα ὅσο καὶ τὰ ἀνθήμια εἶναι ἀπέριττα χωρὶς ἀνάγλυφη διακόσμηση. Δὲν ἀποκλείεται βέβαια νὰ ἔφεραν γραπτὴ ἢ ὅποια δὲν σώζεται. Τὸ κεντρικὸ ἀνθῆμιο εἶναι πληρὲς καὶ μὲ μιὰ χαρακτὴ κάθετη γραμμὴ χωρίζεται σὲ δύο μέρη, ἐνῶ τὰ γωνιαῖα εἶναι μισά. Καὶ τὰ τρία φέρουν στὴ βάση τους ἓνα ἑξέχον μέλος, σχηματοποίηση τῶν ἐλίκων ποὺ συνήθως ἐκφύονται κάτω ἀπὸ τὰ ἀνθήμια. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν κορμὸ τῆς στήλης στὸ ἀέτωμα γίνεται μὲ ἓνα ἀπλὸ κυρτὸ κυμάτιο ὕψους 0,025 μ.¹³.

Στὸ πάνω μέρος τοῦ κορμοῦ τῆς στήλης, λίγο χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη εἶναι χαραγμένη σὲ ἓνα στίχο ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,024 μ.· μόνο τὸ ὀμικρον ἔχει ὕψος 0,007 μ. (Εἰκ. 3).

12. Γιὰ τὴν πρώτη παρουσίαση τῆς ἐπιτύμβιας στήλης βλ. Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, *Ἐπιγραφές Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη 1997, 69 ἀρ. 65. Ἐκεῖ ἐκ παραδρομῆς τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ γράφτηκε μὲ ἓνα Ν. Ὁ Hatzopoulos, *Institutions*, 211 κάνει ἀναφορὰ στὰ ὀνόματα ποὺ ἀναγράφονται στὴν παραπάνω ἐπιτύμβια στήλη θεωρώντας ὅτι ἀνήκουν στὸ ὀνοματολόγιο τῆς Ἡράκλειας μὲ τὴν ὁποία ταυτίζεται κατὰ τὴν ἀποψὴ του ἡ Τούμπα Τόψιν· βλ. σχετικὰ L. Gounaropoulou-M. B. Hatzopoulos, *Les milliaires de la Voie Egnatienne entre Héraclée des Lyncestes et Thessalonique*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 1, Ἀθήνα 1985, 62-71.

13. Ἡ ἐπίστεψη αὐτὴ εἶναι συνηθισμένη στὴ Μακεδονία ἥδη σὲ στήλες ποὺ χρονολογοῦνται στὸν 4ο αἰ. π.Χ. Πρβλ. π.χ. τὸ ἀέτωμα μιᾶς στήλης ἀπὸ τὴ Βέροια. *I. Beroia*, 139, ἢ τὶς ἐπιστέψεις τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν ἀπὸ τὴ Βεργίνα· βλ. Χρ. Σααστόγλου-Παλιαδέλη, *Τὰ ἐπιτάφια μνημεῖα ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Τούμπα τῆς Βεργίνας*, ἀδμ. διδ. διατριβή, Θεσσαλονίκη 1984, 65 κέ. καὶ 131 κέ. ἀρ. 5 καὶ 15, πίν. 14 καὶ 34.

Μεννέας Πριάμος

Ἡ ἐπιγραφὴ σώζεται ὁλόκληρη. Τὰ γράμματα εἶναι χαραγμένα ἀραιὰ στὴν ἀρχὴ καὶ στριμώχνονται πρὸς τὸ τέλος τοῦ στίχου. Ἡ χάραξη ἐγίνε χωρὶς κανόνα καὶ ἔτσι τὰ τελευταῖα γράμματα βρίσκονται πλησιέστερα στὴν ἐπίστεψη ἀπ' ὅτι τὰ πρῶτα. Σχετικὰ μὲ τὴ μορφή τῶν γραμμάτων ἐπισημαίνουμε τὰ ἑξῆς: Τὸ *μῦ* ἔχει λοξὲς τὶς ἐξωτερικὲς του κεραῖες· τὸ *ἔψιλον* εἶναι συμμετρικὸ καὶ μιὰ φορὰ μὲ μικρότερη τὴν ἐσωτερικὴ του κεραία καὶ τὴν ἄλλη ἰσομεγέθεις κεραῖες. Τὸ *νῦ* ἔχει ἐλαφρὰ λοξὲς τὶς κάθετες κεραῖες του. Ἡ ὀριζόντια κεραία τοῦ *ἄλφα* εἶναι εὐθύγραμμη καὶ πλησιέστερα πρὸς τὴν κορυφὴ τὴ μιὰ φορὰ καὶ ἐλαφρὰ καμπύλη τὴ δεύτερη. Τὸ *πῖ* εἶναι ἰσοσκελές. Τὸ στρογγυλὸ μέρος τοῦ *ρῶ* εἶναι πολὺ μικρό. Πολὺ μικρὸ εἶναι καὶ τὸ *ὄμικρον*. Ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ στὸ β' μισὸ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.¹⁴.

Τὰ πρόσωπα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλου. Τὸ ὄνομα Μεννέας συναντᾶται συχνὰ στὸν ἑλληνικὸ κόσμῳ¹⁵, ἐνῶ ἐμφανίζεται καὶ στὴ Μακεδονία ἤδη ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.¹⁶. Τὸ ὄνομα Πριάμος ἀπαντᾷ στὴν Ἀθήνα, τὴν Ν. Ἰταλία καὶ τὴ Φρυγία¹⁷.

ΙΣΤ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν
καὶ Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων

B. Μισαϊλίδου-Δεσποτίδου

14. Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς μποροῦν π.χ. νὰ παραβληθοῦν μὲ τὰ γράμματα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δημητρίου στὸν Ἀρπαλο ἀπὸ τὴ Βέρεια ποὺ χρονολογεῖται τὸ 248 π.Χ. Βλ. M. B. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions under the Kings. II. Epigraphic Appendix, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ* 22, Ἀθήνα 1996, 28 κέ., ἀρ. 8, πίν. VIII-XI (στὸ ἑξῆς: Hatzopoulos, *Institutions* II).

15. *LGPNI* I, II, IIIA, s.v.

16. Ἕνας Μεννέας Ἀσανόρου ἐμφανίζεται στὴ ὠνὴ οἰκίας ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη (351/350 π.Χ.)· βλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 89. Σὲ κατάλογο τοῦ β' τετάρτου τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. ἀπὸ τὴ Βέρεια ἀναφέρεται κάποιος Μεννέας Οὔλπ(ιος)· βλ. *I.Beroia*, 136. Ἐπιπλέον Μεννείας εἶναι τὸ πατρώνυμο τοῦ Μακεδόνα Βούπαλγου ποὺ ἀναγράφεται σὲ ἐπιτύμβια στήλη ἀπὸ τὶς Φθιώτιδες Θῆβες· βλ. Tataki, ὁ.π. (σημ. 8), 284 καὶ 370 καὶ *IG* IX. 2, 174.

17. Βλ. *LGPNI* II, IIIA, s.v. καὶ *SEG* XXVI 1369.

SUMMARY

TWO GRAVE INSCRIPTIONS FROM ANCIENT MYGDONIA

The text published here refers to two grave inscriptions coming from two areas of the west part of ancient Mygdonia. The first inscription, which mentions the name of Hegesippos, son of Epikerdos, was found in 1997 in a rescue excavation at the ancient cemetery of Nea Philadelphieia. The slab was used as the side wall of a cist grave. Its primary use was obviously different. It was undoubtedly erected as a tombstone on an older grave, which we unfortunately cannot identify. The archaeological evidence of the cemetery supports the fact that the inscription dates to the middle or the early third quarter of the fourth century B.C. This is also supported by the letter forms. The lack of an ethnic name after the name of the dead indicates that the grave inscription probably concerns a native inhabitant of the region.

The second inscription, which mentions the name Menneas, son of Priamus, was found many years ago at the rural area of the village Hagios Athanasios. According to the letter forms the inscription dates to the second half of the third century B.C.

Εικ. 1.

Εἰκ. 2.

Εἰκ. 3.